

OSLO OG OMLAND FRILUFTSRÅD

Samarbeidsorgan til behandling av spørsmål som berører friluftsliv og naturvern, herunder sikring og bruk av friluftsområder i Akershus, Buskerud, Oppland og Oslo.

Kontor: Storgata 28, 0184 Oslo, Post: Postboks 8896, Youngstorget, 0028 Oslo
Tlf. 22 17 84 00, Fax 22 17 84 01 • E-mail: oofoslo@online.no

Vår ref.: 3.11.41.03

Deres ref.:

Dato: 7. april 15

Oslo kommune
Bymiljøetaten
ved Lise Davanger Häusler
lise.hausler@bym.oslo.kommune.no

Kopi: OOFs medlemmer

Høringsuttalelse til:

Forvaltningsplaner og skjøtselplaner for de fire vernede friluftslivsområdene etter markalovens § 11

OOF er opptatt av å ta vare på Marka, markagrensa og at Marka blir brukt av flest mulig mennesker til et bredt spekter av aktiviteter.

De nye vernede friluftslivsområdene i Marka gir befolkningen en unik mulighet til natur- og friluftslivsopplevelser av høy klasse, rett i nærheten av de mest befolkede områdene i Norge.

Forvaltningsplanene og skjøtselplanene som nå er utarbeidet er gode planer som vil bidra til dette. Men, OOF mener at de på noen punkter må forbedres. Først og fremst må planene bli mindre restriktive mot ordinære tilretteleggingstiltak for friluftsliv.

Helt avgjørende blir det at myndighetene bevilger tilstrekkelig med midler for at de gode og ambisiøse skjøtselplanene blir gjennomført. Hvis det ikke skjer kan friluftslivsområdene "gro" igjen og bli lite attraktive for friluftslivet.

Hovedpunkter - sammendrag

OOF har i verneprosessene i Marka vært positive til at disse flotte områdene vernes mot skogsdrift og for friluftsliv og naturopplevelse. Dette er helt i tråd med OOFs målsettinger.

Gode forvaltningsmål

I de 4 forvaltningsplanene er det formulert et felles forvaltningsmål for områdene som OOF stiller seg bak: *"Forvaltningsmålet for friluftsområde er å forvalte og skjøtte området slik at man får et lett tilgjengelig og variert friluftslivsområde for både sommer- og vinterbruk. Dette skal være et område der hver enkelt kan få gode naturopplevelser fra utsiktspunkter, rasteplasser, et vilt og variert landskap, variert vegetasjon, biologisk mangfold, gammel skog, et rikt dyreliv og varierende grad av tilrettelegging. Samtidig skal man kunne lese av områdets kulturhistorie gjennom kulturminner og skjøttet kulturlandskap"* (s. 13 i Hauktjern-planen).

Gode og ambisiøse skjøtselplaner

Forvaltningsplanene med skjøtselplaner er etter OOFs mening gode redskap for nå forvaltningsmålene og målene med vernet generelt. OOF er spesielt godt fornøyd med de ambisiøse skjøtselplanene for friluftslivsområdene. De vil i stor grad bidra til at områdene blir trivelige og spennende friluftsområder for folk flest.

Forvaltningsmyndigheten må tildeles tilstrekkelige med ressurser

En utfordring er om forvaltningsmyndigheten får tildelt tilstrekkelig med ressurser til å gjennomføre skjøtseltiltakene. Hvis det ikke skjer kan verneområdene stå i fare for å gro igjen. Det vil ikke være bra for verken friluftsliv eller naturopplevelse.

Mål om sollys og åpne områder må med

Samtidig mener OOF at forvaltningsplanen har noen svakheter. Vi mener for eksempel at friluftsfolk etterspør åpne områder med muligheter for sol og utsyn og at det derfor bør formuleres klare mål for dette.

Ordinær infrastruktur for friluftsliv må være tillatt

OOF mener også at planen bør være mindre restriktiv i forhold til ordinær infrastruktur for friluftslivet. Nye serveringshytter, overnattingssteder og turveier/helårstraseer bør være mulig å etablere innenfor disse områdene vernet for friluftsliv.

En ny mobil serveringshytte foreslås jo i Hauktjern friluftslivsområde, og et overnattingssted blir i 2015 etablert på Dølerud i Spinneren friluftslivsområde. I samme område blir også en helårstrase etablert, slik at turgåere, skiløpere og syklistene kan glede seg over en flott eventyrskog øst i Oslo.

Planen er positiv til bruk

Når det gjelder bruken av områdene så er OOF glade for at forvaltningsplanen er tydelig på at alle er velkommen, inkludert idrettsarrangement. Samtidig er vi enige med forvaltningsplanens krav til søknad ved større idrettsarrangement. På den måten kan forvaltningsmyndigheten bidra med sine kunnskaper om områdenes natur- og friluftslivsverdier og sørge for at ingen av disse blir truet eller ødelagt av arrangementet.

Et lite paradoks er det at de nylig vedtatte forskriftene for barskogvernområder etter naturmangfoldloven har blitt mildere på dette punktet.

Behov for gode og ubyråkratiske søknadsprosedyrer for idrettsarrangement

Idrettsarrangement i Marka, som terrengtritt og terrengløp, har skapt mye debatt og uro. Vi vil derfor understreke behovet for å etablere gode og ubyråkratiske søknadsprosedyrer for større idrettsarrangement. Prosedyrene må sørge for at de forskjellige brukergruppene involveres.

OOF viser til "Samarbeidsforum for sykling i Marka" som er i ferd med å utarbeide søknadsprosedyrer for terrengtritt i Marka.

Planen mangler en helhetlig strategi for informasjonsformidling

Til slutt vil vi peke på at det i forvaltningsplanen mangler en helhetlig strategi for informasjonsformidling og pedagogisk bruk av de fire friluftslivsområdene. Hvordan skal turgåere, jogger, syklist osv. informeres om alle de flotte opplevelsesmulighetene som områdene byr på. Hvordan kan skoler og barnehager utnytte de pedagogiske mulighetene som området byr på?

Videre følger en mer detaljert gjennomgang av forvaltnings- og skjøtelsesplanene. Vi viser til sidene i forvaltningsplanen for Hauktjern for å gjøre det enklere å forstå hvor vi er i planene, som jo er bygd opp etter en felles mal.

Konstruksjoner, anlegg og ferdselsårer

OOF mener at de fire vernede friluftslivsområdene, bør kunne ha en infrastruktur for friluftslivet som er på samme nivå som i resten av Marka. Det betyr at disse områdene bør kunne ha både serveringssteder, overnattingssteder og et nettverket av stier og løyper med varierende tilretteleggingsgrad.

I tillegg ligger disse områdene nær markagrensa og befolkningstette områder. I slike områdene er det naturlig med den mest omfattende tilretteleggingen for friluftsliv.

Samtidig er det behov for områder nær byen, som er mindre tilrettelagt og der folk kan oppsøke uberørt natur og oppleve både stillhet, fred og ro. De vernede friluftslivsområdene bør også kunne dekke denne funksjonen.

Nye serveringssteder og overnattingssteder bør kunne etableres

I verneforskriftens § 3 står det følgende: "*området er vernet mot ethvert tiltak som kan endre friluftslivs- og naturopplevelsesverdiene, som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg,*"

OOF mener at dette må tolkes på den måten at det er tiltakets effekt på friluftslivs- og naturopplevelsesverdiene som blir det avgjørende. Bygninger og anlegg er eksempler på tiltak som kan ha effekt på disse verdiene.

Vi mener derfor at det innenfor friluftslivsområdene bør kunne etableres nye serveringssteder og overnattingssteder for friluftslivet, dersom det er behov for det og under forutsetning av at det ikke reduserer friluftslivs- og naturopplevelsen.

OOF mener at dette vil være mulig langs etablerte stier og turveier og der det tidligere har vært bebyggelse, småbruk med kulturlandskap og lignende. I forvaltningsplanen for Hauktjern friluftslivsområde åpnes det jo for en mobil salgskiosk på Sarabråten og i Spinnern friluftslivsområde etablerer DNT Oslo og Omegn et overnattingssted på Dølerud.

OOF støtter disse forslagene, men mener at alle de fire forvaltningsplanene heller bør ha en mer generell mulighet for etablering av serveringssteder og overnattingssteder i friluftslivsområdene.

I områdene rundt den nordlige delen av Hauktjern friluftslivsområde er det for eksempel behov for et serveringssted for befolkningen i den østlige delen av Groruddalen. Dette behovet blir for øvrig påpekt i "Behovsplan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet" som utarbeides av Oslo kommune i 2015. I dette området, med høy andel minoritetsbefolkning, er det også behov for bedre tilrettelegging for turgåing, sykling og skigåing. En helårstrase i dette området kan derfor være aktuelt.

OOF er derfor uenig i formuleringen i forvaltningsplanene for de fire områdene (s. 16 i Hauktjern-planen): *"Målet er at det ikke skal forekomme nye anlegg og konstruksjoner innenfor verneområdet, med mindre annet er nevnt i verneforskriften eller forvaltnings- og skjøtselsplanen."* OOF mener at dette målet må modifiseres slik at det ikke hindrer viktig etablering av bygninger for friluftslivs-infrastrukturen i Marka, som serveringssteder, overnattingssteder og lignende.

Nye turveier/helårstraseer bør kunne etableres

OOF mener at nettverket av stier og løyper i friluftslivsområdene bør kunne være på nivå med resten av Marka. Det betyr at det må være tillatt å etablere nye godt tilrettelagte turveier/helårstraseer og skiløyper innenfor verneområdet. I § 7 (Tillatelser) åpnes det da også for dette.

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi tillatelse til følgende:

a) anleggelse av nye stier og løyper, og til utvidelse eller omlegging av eksisterende stier og løyper.

Det er noe uklart for OOF om denne paragrafen også innbefatter godt tilrettelagte ferdselsårer som turveier/helårstraseer og lignende. OOF mener at denne typen ferdselsårer ikke vil forringe friluftslivs- og naturopplevelsesverdiene, dersom det gjøres på en skånsom måte. Forvaltningsmyndighetene har da også gjennom bestemmelser i forskriften godkjent helårstraseen som er planlagt gjennom Spinnern friluftslivsområde.

De viktigste argumentene for helårstraseer i friluftslivsområdene er at de alle ligger nær byen og at behovet for høy tilrettelegging er størst nettopp her. Undersøkelser viser at det er de brede og godt tilrettelagte turveiene som blir mest brukt av befolkningen. I tillegg kan helårstraseer bidra til å øke mulighetene for skigåing i snøfattige vinter og de kan også bidra til et mer helhetlig sykkeltilbud i Marka.

I forvaltningsplanene (s. 21 i Hauktjern-planen) står det blant annet at viktige kriterier for å gi tillatelse til å opprette en ny sti/løype er at den *"øker muligheten for naturopplevelser"* og at den *" øker framkommeligheten til steder som er viktig for friluftsliv og naturopplevelser"*.

Samtidig ser ikke OOF for seg at disse verneområdene for friluftsliv skal ha den største tettheten av godt tilrettelagte turløyper og skiløyper, men det bør være muligheter for å etablering av slike dersom det skulle være et behov. Vi mener at dette ikke vil gå ut over verneformålet.

Enkel tilrettelegging for sykling er positivt

OOF er positiv til og støtter at planen åpner for enkel tilrettelegging for sykling i de fire friluftslivsområdene, med klopper/gangbaner, noe bearbeiding av stier og omlegging av stier til tørre leier (s. 20 i Hauktjern-planen). Forutsetningen er

selvfølgelig at dette er godkjent av forvaltningsmyndigheten (etter § 7 i forskriftene) og at tiltakene utføres i dialog med DNT Oslo og Omegn og representanter for sykkelmiljøet, slik det står i forvaltningsplanen.

Tilretteleggingstiltak for friluftsliv bør generelt være tillatt

På side 32 i forvaltningsplanen for Hauktjern er to spesifikke tilretteleggingstiltak for friluftsliv nevnt, nemlig en bålplass og en mobil salgskiosk på Sarabråten.

Begge disse tiltakene er ordinære elementer i friluftslivs-infrastrukturen i Marka, serveringssteder og tilrettelagte bålplasser, som begge hører hjemme i et område vernet for friluftsliv.

OOF mener derfor at disse tiltakene bør kunne etableres der det er behov for det i friluftslivsområdene, men at det må gjøres på en slik måte at det ikke går ut over naturopplevelsesverdiene og de særskilte kvalitetene for friluftslivet. Det kan etter OOFs mening gjøres ved rett geografisk plassering, utforming og omfang på tiltaket.

OOF mener at forvaltningsplanene ikke skal spesifisere i detalj hvor det kan etableres bålplasser, salgskiosker og lignende. Den bør isteden inneholde formuleringer om at dette er ordinære infrastrukturtiltak for friluftslivet som er tillatt og kan etableres der det er behov for det, og med en utforming og plassering som ikke bidrar til å redusere friluftslivs- og naturopplevelsesverdiene.

Skog og skogskjøtsel

I begynnelsen av dette avsnittet i forvaltningsplanen (s. 22 i Hauktjern-planen) står følgende setning: "*Hvordan skogen framstår har en stor innvirkning på naturopplevelsen*".

Dette er det lett å være enig i. En typisk "industriskog" med store skjemmende hogstflater og tette granbestand uten bunnvegetasjon framstår som lite attraktiv og med få muligheter for naturopplevelser. Dessverre gir ikke forvaltningsplanen noe godt og helhetlig svar på hva slags skog og skogbilde som er bra for friluftslivet.

Friluftslivet ønsker mangfold og variasjon i skog og skogbildet

OOF savner en grundig drøfting av hva slags skog og skogbilde friluftslivet ønsker seg for at naturopplevelsen skal bli mest mulig optimal. Kunnskap rundt dette burde planen ha presentert og det burde vært styrende for det skogbilde en ønsker, og de tiltak (skjøtsel) en setter i verk.

Etter OOFs mening er mangfold og variasjon i natur og skogbildet det viktigste kriteriet for friluftslivet. Dette mener vi framkommer i forskningsrapporten "Skog for folk flest" av Frivold og Gundersen, 2009. Denne rapporten er skrevet på basis av over 50 spørreundersøkelser om folks skogpreferanser i Norge, Sverige og Finland.

I rapporten kommer det fram at det skogbilde folk foretrekker varierer. Folk ønsker seg flersjiktet skog samtidig som de ønsker sikt innover i skogen. De ønsker ikke store og skjemmende hogstflater, samtidig som de ønsker store nok åpninger i skogen slik at de kan nyte sola i det mørke vinterhalvåret. Folk ønsker utsiktspunkter til vann og landskap, og de ønsker en variert treslagssammensetting, mange store trær og villmarkspreget eventyrskog. Rapporten viser at folk opplever døde trær i

skogen som negativt, i hvert fall så lenge de ikke har informasjon om nytten av slike elementer for artsmangfoldet.

OOFs konklusjon er at folk flest ønsker en skog og et skogbildet som er variert og mangfoldig. Det gir muligheter for forskjellige og varierte naturopplevelser og gir også rom for utsikt og godt med sol og lys.

Forvaltningsplanens mål for skog og skogskjøtsel

Heldigvis svarer forvaltningsplanens mål for Skog og skogskjøtsel på mange av de preferansene friluftslivet har når det gjelder skogbildet. I planens mål står følgende: *"Målet for selve skogen er at skogen skal oppleves naturlig, urørt, vill, vakker og variert. Skogen skal gjerne være flersjiktet, ha treslagsblanding og være dannet ved naturlig foryngelse. Enkelte steder kan skogen være åpen slik at det er enkelt å ferdes utenfor stien."*

Tiltakene som skisseres i planen er i stor grad gode, og vi vil gjerne trekke fram følgende som eksempler på viktige tiltak for friluftslivet (s. 23 i Hauktjern-planen):

- *Store stier gjennom et tett skogområde. Da kan forvaltningsmyndigheten fjerne små og store trær ved stien for å få bedre sikt, variasjon og skape romfølelse.*
- *Man vil åpne opp for utsiktspunkter, fiskeplasser, rasteplasser eller badeplasser for å tilrettelegge for friluftsliv.*

Planen må inneholde et mål om åpne områder med sollys

OOF savner en klarere erkjennelse av at friluftslivet etterspør sollys og åpne områder. Særlig i vinterhalvåret er dette behovet påtrengende. Skogen må ikke gro igjen og bli for mørk og dyster uten åpen himmel og sollys. Dette kan skje om skogen ikke skjøttes.

Men, følges de utarbeidede skjøtselsplanene opp, så unngår en i stor grad dette problemet. Vernet må derfor følges opp med tilstrekkelig med ressurser, slik at disse planen blir fulgt opp i praksis.

OOF foreslår derfor at det i planen formuleres et mål om at friluftslivsområdene skal ha et nettverk av åpne områder der det er godt med sollys både sommer og vinter. Disse områdene må befinne seg der folk ferdes, på stier, turveier, rasteplasser og badeplasser.

Gode og ambisiøse skjøtselplaner

Alle de fire friluftslivsområdene har detaljerte skjøtselplaner som beskriver tiltak i områdene i detalj.

I de generelle retningslinjene for skjøtsel (s. 4 i skjøtselplanen for Hauktjern) vil OOF trekke fram følgende setninger: *"Der det er gammelskog skal den i størst mulig grad få stå i fred. Kun noe skogskjøtsel for enkel tilrettelegging for friluftsliv bør skje i slike områder. For eksempel enkel tilrettelegging for utsiktspunkter, rasteplasser, fiskeplasser, badeplasser og vanlig skjøtsel av stier og løyper. ... Skjøtselen skal underbygge den variasjonen og skogstrukturen som er naturlig i området."*

Hauktjern friluftslivsområdet er for eksempel delt opp i 15 mindre delområder som til sammen utgjør om lag 20-30 % av totalarealet til verneområdet. I disse delområdene foreslås det en nokså intensiv skjøtsel som skal sikre et variert og spennende skogbilde. Disse områdene ligger ofte nær viktige stier, gamle kulturlandskap, kulturminner, bekkedrag, vann og høybonitets-områder med potensiale for lauvskog og høyt biologisk mangfold.

De resterende arealene er i stor grad gammel barskog som i stor grad vil stå uberørt og utvikle seg til urskogsområder.

OOF mener at dette i stor grad kan være gode skjøtselplaner for områdene, men forvaltningsmyndighetene må følge med å sikre at skogen ikke gror igjen.

Forvaltning og oppsyn

OOF er positiv til at Oslo kommune har overtatt forvaltningsmyndigheten over området (s. 14 i Hauktjern-planen). Kommunen har gjennom sin forvaltning og drift av Oslo kommunes skoger opparbeidet seg en svært god og faglig kompetanse på å forvalte skogområder til beste for natur og friluftsliv.

OOF er også positiv til at SNO får en rolle i oppsyn/tilsyn av områdene.

Brukergrupper og interessegrupper

OOF er godt fornøyd med at forvaltningsplanene (s. 27 i Hauktjern-planen) slår fast at det er et mål at *"verneområdet skal kunne bli brukt av forskjellige brukergrupper. All ferdsel og bruk av området skal foregå hensynsfullt og aktsomt slik at det ikke medfører ulempe for andre."*

Vi er også svært positive til at: *"Forvaltningsmyndighetene bør ha regelmessige møter med interessegruppene og brukergruppene i marka (helst minst en gang i året)." I denne setningen mener OOF at bør må erstattes med skal.*

I planen står det at det kan legges til rette for både klatring, terrengsykling, ridning og faste lavvoleire for barnehager og skoler. Forutsetningen er at forvaltningsmyndigheten gir sin tillatelse. For orientering og kjentmannsposter forutsettes det årlig kontaktmøter og oppfølging av avtale fra 1989, mellom o-sporten, grunneiere, naturvernforbund og myndigheter.

OOF er godt fornøyd med planens positive holdning til bruk og at den vektlegger god dialog mellom forvaltningsmyndigheter og brukergruppene.

Arrangementer

OOF er godt fornøyd med mye i denne delen av forvaltningsplanene, særlig at planen har en positiv grunnholdning til arrangementer i verneområdene: *"... verneområdet kan kunne brukes til idretts- og friluftslivsarrangementer og andre arrangementer som er markarelaterte"* (s. 30 i Hauktjern-planen).

OOF er kritisk til noen mindre momenter i planen og vi mener at det bør etableres gode og ubyråkratiske prosedyrer som sikrer god dialog og saksbehandling ved større idrettsarrangement. Denne typen arrangement er blant de som vekker størst bekymring og engasjement.

Noen punkter som blir for rigide

I forvaltningsplanen står det ramset opp noen punkter (s. 32 i Hauktjern-planen) som forvaltningsmyndigheten skal legge særlig vekt på. OOF mener at det første punktet, der det er et krav om at arrangementet *"Ikke vesentlig fortrenger andre brukere av området"*, er for lite raust og bør fjernes eller endres.

Et annet punkt: *"Må ikke lage spor i terrenget og vegetasjon som tar mer enn to år å gro til."*, mener blir både for rigid og for krevende å følge opp.

Et siste punkt: "Ikke forringer viktige elementer for naturopplevelser (f.eks. myrer, vann, fosser, store steiner, kulturminner, mosedekket skogbunn og steiner o.l.)" er uklart og bør fjernes.

Det bør etableres ubyråkratiske prosedyrer for større idrettsarrangement

Debatten om terrengsykkelritt i Østmarka har til tider vært intens og polarisert. OOF har sammen med natur-, friluft- og sykkelorganisasjonene i Oslo-området dannet "Forum for sykling i Marka" (Sykkelforumet) som jobber med disse utfordringene.

Sykkelforumet har pekt ut terrengsykkelritt som en av hovedutfordringene i Marka. Hvordan gjennomføre disse med minst mulig ulempe for turgåere og minst mulig skade på naturen. Sykkelforumet har derfor vedtatt å utarbeide en *mal for prosedyre ved søknad om terrengsykkelritt i Marka*.

OOF tror at lignende prosedyrer også kan benyttes ved andre typer arrangement, for eksempel for terrengløp og lignende arrangement som går ute i terrenget, i sårbare deler av naturen.

OOF foreslår derfor at disse prosedyrene blir en del av forvaltningsplanene for friluftslivsområdene.

Mal for prosedyre ved søknad om terrengsykkelritt i Marka.

Formålet med prosedyren er forutsigbarhet, innsyn, dialog og mulighet for andre brukergrupper til å komme med innspill i god tid før selve rittet og etter at rittet er gjennomført.

Vi ser for oss et forebyggende dialogmøte hver høst mellom forvaltningsmyndigheter, grunneiere, sykkelklubber, natur- og friluftorganisasjoner der en evaluerer sommerens ritt, diskuterer neste års ritt og andre utfordringer knyttet til mindre ritt, trening og lignende. Her kan sykkelklubbene gjerne legge fram helt konkrete planer for neste år. De største rittene bør da være med.

For hvert enkelt terrengritt skal det sendes søknad til grunneier og forvaltningsmyndigheten, med kopier til natur- og friluftorganisasjonene. Søknadene bør sendes minst ett halvt år i forveien og bør inneholde følgende:

- Klare mål for arrangementet (disse skal evalueres og danne grunnlag for forbedringer)
- Kart med traseen, start og innkomst og andre ting lagt inn.
- Evt. planlagte tilretteleggingstiltak i løypa før løpet.
- Vakthold, informasjons-, publikums- og sikkerhetstiltak under selve arrangementet.
- Planer for utbedring av skader etter arrangementet
- Planer for etterarbeid/evaluering av arrangementet i forhold til informasjon, publikum, sikkerhet og skader på natur, med forslag til forbedringer for neste års arrangement.

Før arrangementene kan det være aktuelt med befaringer, som bør gjennomføres i rimelig tid før selve arrangementet, slik at det er mulig å endre trase og lignende.

Etter arrangementene er det aktuelt med befaringer blant annet for å evaluere hvordan utbedring av slitasjeskader har fungert.

Til slutt kan det lages en rapport der en evaluerer om målene er nådd og hva som evt. kan gjøre bedre til neste arrangement.

Prosedyrene bør være så ubyråkratiske som mulig

Malen over kan bli for omfattende for eksempel for løp/ritt/renn som går i de samme traseene hvert år. Her kan en tenke seg tillatelser som gjelder for en lengre tidsperioden.

I Trondheims-Marka er det et større naturreservat etter naturmangfoldloven. Her har orienteringssporten en 5-årig avtale med fylkesmannen som i grove trekk er utformet slik:

- Alle faste orienteringsløp (bedriftsløp, klubblop, turorientering) kan gjennomføres uten søknad, men de må rapporteres inn i ettertid i en årsrapport.
- De store løpene må det søkes om (3 stk i 2014).
- De mest sårbare delene av reservatet bør en unngå.

Merking, skilting og annen informasjonsformidling

Det som står om skilting og merking (s. 32 i Hauktjern-planen) er stort sett bra og fornuftig, med unntak av et avsnitt om skilting av kulturminner som er for detaljert og for negativ til informasjon om kulturminner: "*Kulturminner kan bli vist på kart, men trenger generelt ikke å ha egne retningskilt og informasjonsskilt*" (s. 33 i Hauktjern-planen). Dette punktet anbefaler vi derfor fjernet eller endret i mer positiv retning. Det å informere, skilte osv. om kulturminner bør være et sentralt element i en informasjonsstrategi for områdene.

Ambisjonen for informasjonsformidling må løftes vesentlig

Når det gjelder informasjonsformidling så mangler det imidlertid mye. OOF savner en strategi for hvordan en kan formidle de unike natur og kultur-verdiene til publikum. En slik strategi bør for eksempel inneholde noe om hvordan en kan informere publikum ved utfartspunktene og ute i områdene, men ikke minst hvordan en kan få publikum til oppleve de spesielle opplevelseskvalitetene som er grunnlaget for vernet. Det bør etter OOFs mening være et klart mål å få flest mulig til å bevege seg på stier, løyper og turveier i hele friluftsområdet slik at de kan oppleve alle disse kvalitetene. Hvis en ikke når dette målet har en mislykkes med vernet, som jo er å "*bevare de naturopplevelsesverdier som gjør at området har særskilte kvaliteter for friluftslivet*".

OOF ser for eksempel for seg godt merkede "naturopplevelses"-stier/turveier med informasjonstavler om naturverdiene en kan oppleve langs stien. På den måten kan en områdene også bidra i en pedagogisk sammenheng og være et nyttig bidrag i utdanningen av barn og unge i Oslo-området. På dette området må ambisjonen for friluftslivsområdet løftes vesentlig.

Med vennlig hilsen

Tom Fremstad
Generalsekretær

Johan Hval
Rådgiver

Godkjent og elektronisk ekspedert